

České Budějovice, Praha a Ostrava, 20.3.2024

Klíšťata v městských parcích jsou infikovaná víc než ta v přírodě

V každém krajském městě sbírali vědci klíšťata v parcích a zjišťovali, nakolik jsou pro člověka nebezpečná. Nyní vyhodnotili výsledky za loňskou sezonu a vyplynulo z nich, že klíšťata v městských parcích jsou infikovaná víc než ta v přírodě. U každého čtvrtého klíštěte byly nalezeny bakterie způsobující lymeskou borreliózu. V řadě parků pak bylo borrelií infikováno i více než 30 % klíšťat. Projekt „Klíšťata ve městě“ odstartoval vloni a potrvá ještě tři roky. S parazitology z Biologického centra AV ČR (BC AV ČR) na něm spolupracují odborníci ze Státního zdravotního ústavu v Praze (SZÚ) a VŠB – Technické univerzity Ostrava (VŠB-TUO). Zapojit se bude moci i veřejnost, kterou vědci vyzývají k nahlašování výskytu a nahrávání fotografií klíšťat prostřednictvím [webového portálu](#).

„Celkově jsme v prvních osmi měsících projektu nashromáždili přes tři tisíce klíšťat z městských a příměstských parků a lesoparků. Otestovali jsme je na přítomnost pěti druhů bakterií, které mohou způsobovat onemocnění člověka. Téměř polovina klíšťat, přesně 44 procent, bylo infikováno alespoň jednou z bakterií,“ říká vedoucí projektu Václav Hönig z Parazitologického ústavu Biologického centra AV ČR. Bakterie způsobující lymeskou borreliózu vědci nacházeli nejčastěji, a to u 26 procent klíšťat.

Aktivitu klíšťat sledují vědci průběžně po celý rok ve vybraných parcích v Praze, Ostravě a Českých Budějovicích. Nárazově jednou za sezónu sbírají klíšťata i ve všech ostatních krajských městech ČR. „Výrazný rozdíl jsme zaznamenali mezi jednotlivými parky i jejich částmi podle toho, zda se jednalo o centrální městské udržované parky nebo spíše o lesoparky s křovinami a stromy. Na různých místech jsme našli od 1 až po 72 klíšťat na sto metrů čtverečních,“ říká Václav Hönig s tím, že nejvíc se vyskytují v méně udržovaných částech parku. Na pravidelně sekaném trávníku byly nálezy klíšťat ojedinělé.

Ačkoli lze předpokládat, že v městských parcích bude výskyt klíšťat nižší než v lesích, není tomu tak. „V průměru jsme ve všech krajských městech našli 15 aktivních klíšťat na sto metrů čtverečních, což je výrazně více, než nacházíme v lesích,“ říká vedoucí NRL pro desinsekci a deratizaci SZÚ Martin Kulma. „Zajímavé je, že jsme ojedinělá aktivní klíšťata našli i v teplejších dnech prosince, ledna i února,“ dodává.

V laboratořích BC AV ČR a SZÚ pak byla pomocí metody PCR klíšťata testována na přítomnost bakterií způsobujících onemocnění člověka a zvířat. Kromě původce lymeské borreliózy (*Borrelia burgdorferi* sensu lato) se vědci zaměřují na příbuzné borrelie způsobující návratné horečky (*B. myiamotoi*), dále původce anaplazmózy (*Anaplasma phagocytophilum*), neoehrlichiozy (*Neoehrlichia mikurensis*) a rickettsiozy (*Rickettsia* sp.).

„Zdravotní riziko spojené s nemocemi přenášenými klíšťaty máme spjaté především s návštěvou lesů, které jsou přirozeným prostředím výskytu klíšťat. Jak ukazují naše výsledky, s klíšťaty a také s infekcemi, které přenášejí, se můžeme setkat častěji v městských parcích, lesoparcích a na zahradách než v lesích. Ve městech, kde je významně vyšší frekvence pohybu lidí a jen málokdo použije repelent před procházkou v parku, či se po návratu ze zahrady zkontroluje, zda nemá přisáté klíště, představuje městská zeleň vysoké zdravotní riziko,“ vysvětluje Kateřina Kybicová, vedoucí NRL pro lymeskou borreliózu SZÚ, a dodává, že stejné výsledky vysoce infikovaných klíšťat pozorují v pražských lesoparcích posledních deset let. Odborníci

se proto snaží identifikovat i podmínky, za kterých se populacím klíšťat a jimi přenášeným bakteriím ve městech daří, aby mohli navrhnout postupy, jak riziko infekce minimalizovat.

Do sledování aktivity klíšťat, a to nejen ve městech, se bude brzy moci zapojit i veřejnost. Pomocí aplikace, která se právě vyvíjí, bude možnost hlásit nálezy klíšťat přisátých na lidech nebo na domácích mazlíčcích i nalezených například na zahradě. „Informace o výskytu lidmi nahlášených klíšťat a také jejich fotografie si pak budou moci všichni prohlédnout v interaktivní mapě,“ dodává Pavel Kukuliač z VŠB-TUO. Testovací verze aplikace by měla být dostupná na přelomu roku 2024/2025.

„S pomocí veřejnosti chceme zjistit, které lokality jsou vysoce rizikové a odkud si nejčastěji domů přinesete klíště,“ říká Pavel Švec z VŠB-TUO. „Pomozte nám s vývojem aplikace a už nyní nahrajte fotku klíštěte na webové stránky,“ dodává. Díky zapojení veřejnosti odborníci získají důležité informace o tom, v jakých místech a obdobích sezóny klíšťat se s nimi člověk nejčastěji setkává. Z těchto znalostí pak budou vycházet doporučení a také preventivní opatření, která je třeba dodržovat při pobytu v přírodě, ať již v udržovaném městském parku, lesoparku nebo v lese.

„Ačkoli očkování proti lymeské borrelióze dosud nemáme k dispozici, je dobré připomenout očkování proti další ze závažných infekcí přenášených klíšťaty, proti klíšťové encefalitidě. Neváhejme této ochrany využít. U lymeské borreliózy pak zdůrazňuji důležitost rychlého odstranění přisátého klíštěte, kterým výrazně omezíme riziko nákazy,“ připomíná ředitelka Státního zdravotního ústavu Barbora Macková.

Projekt „Klíšťaty přenášené bakteriální nákazy v urbánních oblastech - kde číhá skutečné riziko infekce?“ je financován z Programu na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu Ministerstva zdravotnictví ČR.

Prvních 8 měsíců projektu v číslech:

Nasbíráno: 3297 klíšťat

Vyšetřeno: 2134 klíšťat

Klíšťat infikovaných alespoň jednou z 5 detekovaných bakterií: 44 %

Klíšťat infikovaných bakterií způsobujících lymeskou borreliózu: 26 % (od 15 % po 32 % dle lokalit)

Podobné výsledky naleznete na www.klistatavemeste.cz

Kontakt:

Mgr. Daniela Procházková, PR manažerka, Biologické centrum AV ČR, tel. 387 775 064, 778 468 552, e-mail: daniela.prochazkova@bc.cas.cz

Štěpánka Čechová, tisková mluvčí SZÚ, tel. 725 191 383, e-mail: stepanka.cechova@szu.cz

Ing. Petra Halíková, tisková mluvčí VŠB-TUO, tel. 739 529 442, e-mail: petra.halikova@vsb.cz